

כללים נוספים בקדימה; קרבן ציבור קודם לקרבן יחיד, אפילו הוא נשיא; קרבן נשיא קודם להדיוט; דבר הבא בגין היום קודם לדבר הבא בגין דבר אחר הקרב [כגון עומר קודם לכבש הבא עמו] (עפ"י הוריות יג).

קמו. אלו דינים מיוחדים יש באשם מצורע ובאשם נזיר, שאינם בשאר אשמות?

כל האשמות שבתורה באים בני שתיים (איל) ויש קצבה לדמיהם – שתי כסף (נאמר באשם מעילות כסף שקלים והביאו שאר אשמות בגזרה שוה), הוץ מאשם נזיר ואשם מצורע [הבאים להכשיר ולא לכפר (או לתלות מהיסורים) כשאר אשמות] שהם באים בני שנתם (כבש בן שנתו; כבש) ואין לדמיהם קצבה (שכיון שאיל בן שנתים הוא בשתי סלעים, כבש בן שנה אינו בשתי סלעים (רש"י). ועוד מיעטו בתורת כהנים (ויקרא) מ'אשם הוא' שנאמר באשם תלוי).

א. מכל מקום רגילות לקנותם בסלע, למצוה מן המובחר (עפ"י תוס' כריתות י:).
 ב. יש סוברים שסמיכת אשם מצורע אינה מהתורה אלא מדרבנן (כדלעיל לב-לג). ולדבריהם הוא הדין לאשם נזיר שבא להכשיר ולא לכפר (עתוס' לעיל לג. ד"ה סמיכת).
 כמו כן ישנה דעה (במנחות ד) שאשם נזיר ואשם מצורע שנובחו שלא לשמם – פסולים, בניגוד לשאר אשמות. ואין הלכה כן.

דפים ז – צא

קמו. א. קרבן של אמש וקרבן של היום – איזה מהם יש להקדים אכילתו והקרבנות?
 ב. 'תדיר' ו'מקודש' – מה קודם ומה נפקא מינה? מה הדין ב'מצוי' ו'מקודש'?
 ג. מהו סדר הקרבת מוספי שבת ראש חדש, וכן מוספי ראש חדש וראש השנה?
 ד. הקדים לשחוט הקרבן שאינו-תדיר – האם יגמור עבודתו או שמה יפסיק ויעשה התדיר ויחזור אח"כ לגמור עבודתו?

א. קרבן של אמש קודם לשל היום.
 היה הקרבן של אמש שלמים ושל היום חטאת או אשם, לדברי רבי מאיר: של אמש קודם (פרש"י: שזולזל להשהותם כל כך, והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון [ומשמע שהנידון הוא גם על ההקרבה, שהואיל ובא מאמש יש להקריבו ראשון. וכ"מ ברד"ה דשחטו שלמים ברישא]. והתוס' פרשו משום שזמן אכילתם מוגבל עד הלילה, ואילו חטאת ואשם – עד למחר. [ומשמע מדבריהם וכן מלשון הרמב"ם שאין הנידון אלא על האכילה]). וחכמים אומרים: החטאת או האשם קודמים שהם קדשי קדשים.
 הלכה כחכמים (רמב"ם תמידין ומוספין ט, ג).

ב. נסתפקו בגמרא תדיר ומקודש מה קודם, וניסו להוכיח ודחו, ולא נפשטה הבעיה.
 נפקא מינה בכגון עולות מוספי ראש חדש ופר העדה שעומדים להקרבה – מי מהם יקדים, העולה התדירה או החטאת המקודשת.
 רש"י כתב נפ"מ נוספת בעולת תמיד ודם חטאת. והתוס' כתבו שודאי עבודת דם עולת התמיד של שחר קודמת לכל קרבן.
 ודוקא בדבר הבא חובה בתדירות, אבל כגון שלמים מול חטאת או אשם, אע"פ שהשלמים מצויים יותר – החטאת או האשם קודמים, מפני שמקודש קודם למצוי. [אמנם דבר המצוי מאד, הרבה יותר מן השני כגון מילה לגבי פסח, אפשר שנידון כ'תדיר' – לפי האבעית אימא'.]

ג. מוספי שבת קודמים לשל ראש חדש, ושל ר"ח קודמין לשל ר"ה – מפני תדירותם [וכולם קדושתם שוה, מפני שר"ח מועיל גם למוספי השבת, וכן ר"ה מועיל לשל ר"ה, להעלות חשיבותם מפני היום]. משמע אף עולת מוסף של שבת קודם לחטאת ראש חדש וכד', שכיון שעולת שבת קודמת לעולת החדש, קודמת גם לחטאת, שהשוה הכתוב עולות המוסף עם החטאות (עפ"י תוס').

ד. הקדים לשחוט את השאינו-תדיר או אינו-מקודש, נסתפקו בגמרא האם יגמור עבודת הקרבן או יפסיקו ויהא אחר ממרס בדמו עד שיעשה את השני. וניסו לפשוט, ודחו. הרמב"ם פסק שגומר הקרבנו ואח"כ שוחט התדיר. ונראה שטעמו משום דברי רב אחא סבא 'מתניתין נמי דייקא'. ומשמע שנפשט הדבר למסקנא (הרי"ד ויור שליט"א).

דף צא

קמח. א. האם מתנדב אדם שמן למזבח, ואם כן – כמה מביא ומה יעשה בו?
ב. האם מתנדב אדם יין למזבח, ומה יעשה בו? מה עושים בנסכי יין הבאים עם הזבח?
ג. אם ראית שמן מתחלק בעזרה לאכילת כהנים – מהו יכול להיות?
ד. אם ראית שמן הניתן על גבי האישים – מהו יכול להיות?
ה. המוריד גחלת דלוקה מעל גבי המזבח – האם חייב משום לא תכבה?
א. לדברי רבי שמעון (ורבי עקיבא) – אין מתנדבים שמן. [ומודה רבי שמעון שמתנדב אדם שמן כדי להתיר עצמו בקדשים, כגון מצורע מסופק, כדלעיל עו-עז]. לדברי רבי טרפון: מתנדב אדם שמן. ולא יפחות מלוג אחד, כשיעור השמן הניתן במנחה. רבי אומר: שלשה לוגין, כשיעור המנימלי שבנסכים – רביעית ההין. לדברי שמואל ורבי זירא, המתנדב שמן (לר' טרפון) – קומצים אותו כמנחה ומקטירים הקומץ, ושיריו נאכלים לכהנים. ואביי דחה לומר שנקטר כולו על גבי האישים.
א. להלכה מתנדב אדם שמן, קומץ ממנו קומץ ונותן עליו מלח, ושיריו נאכלים לכהנים (רמב"ם מעשה הקרבנות טז, יד).
ב. נראה שכהן שהתנדב שמן – כולו כליל כשאר מנחת כהן. ואינו מבואר ברמב"ם (קין אורה מנחות עד:).

ב. מתנדב אדם יין – כדברי רבי עקיבא (ורבי טרפון). ואמרו (בדעת שמואל) שנחלקו תנאים אליבא דר' עקיבא האם ניתן כולו בספלים שעל המזבח, או ניתן כולו על גבי האישים. ותלו זאת במחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון בענין 'דבר שאינו מתכוין' (שעלול לכבות האש אך אינו מתכוין לכך). נסכי יין הבאים עם הזבח – כולם כליל לספלים, ויורדים לשיתין.
הרמב"ם (מע"ק טז, יד) פסק שמתנדב אדם יין ומנסכו כולו לשיתין, כנסכים הבאים עם הזבח [ואעפ"י שהלכה כרבי שמעון, נקט הרמב"ם כסוגיא במנחות עד: שפרשה סתם משנה דלא כשמואל. עפ"י כסף משנה].

ג. שמן המתחלק בעזרה לכהנים; אפשר שהוא מותר מנחת מאפה של ריקין (שנמשחים בשמן והגותר ממנו נאכל לכהנים, לר"ש), או לוג שמן של מצורע. ולדברי רבי טרפון אליבא דשמואל ורבי זירא – יכול גם להיות שהוא שירי נדבת שמן.

ד. שמן הניתן על גבי האשים; יכול להיות מותר רקיקי מנחת כהנים ומותר מנחת כהן משיח (= מנחת חביתין, ששמנה מרובה ואינו נספג בפתים מפני שהיא אפויה מתחילה. ערש"י ובמפרשי המשניות). ולדברי רבי טרפון שמתנדב אדם שמן, יכול להיות אף נדבת שמן, לפי אביי שכולו לאשים, אבל לשמואל ורבי זירא – רק קומצו, כנ"ל.

ה. בתחילה אמרו [בבאור דברי שמואל] שכיבוי במקצת לא שמיה כיבוי ואינו חייב אלא אם אין על המזבח אש אחרת מלבד אותה גחלת שכיבה. ואבעית אימא, אפילו יש אש נוספת במזבח – חייב, ולא הותר אלא כיבוי במקצת של מצוה, ואף זה רק כשאי אפשר בענין אחר, שהרי התורם את הדשן אעפ"י שמצוה היא לא יכבה ויתרום אלא ימתין. ואולם למסקנא נראה שגם כיבוי במקצת שמיה כיבוי, וטעמו של שמואל שהתיר לזלף יין על האש, הוא משום דבר שאינו מתכוין, אבל בלא"ה – חייב. וכן פסק הרמב"ם, שלוקה.

דף צב

קמט. נסכים, דם, שמן ומנחות שנטמאו – מה יעשה בהם?

נסכים שנטמאו (לאחר שנתקדשו בכלי), וכן דם, שמן ומנחות – שורפם בקודש, שנאמר בקדש באש תשרף. ועושה להם מערכה בפני עצמן.

רש"י מפרש מערכה על הרצפה. ולא עם שאר הנשרפים, שמפני לחותם אין שריפתם ניכרת כששורפם עם הבשר (רש"י). יש אומרים שלפירוש זה אין לגרום 'מנחות' – שאינן לחות, הלכך נשרפות עם שאר הפסולים. והרמב"ם מפרש עושה להם מערכה – על המזבח.

פרק אחד עשר

- א. אלו חטאות שניתו מדמן על הבגד, הבגד טעון כיבוס, ואלו שאינו טעון כיבוס?
- ב. דם חטאת שנתקבל בכלי ונשפך על הרצפה ואח"כ ניתו על הבגד – האם הבגד טעון כיבוס? מה הדין כשניתו מבגד לבגד?
- ג. חטאת העוף שנשפך דמה מהצואר על הרצפה – האם כשר לאספו וליתנו על המזבח?
- ד. שחט חטאת והכניסה להיכל – האם נפסל הדם אשר בה, משום הבאתו לקודש?
- א. דם של חטאות בהמה, הן חטאות פנימיות הן חיצוניות, שהותו על הבגד לאחר קבלתו בכלי בהכשר וקודם נתינתו על המזבח – הבגד טעון כיבוס.
- אבל לא בחטאת העוף, ולא חטאות פסולות – בין שהיתה להן שעת הכושר כגון לנה יצאה או נטמאה, בין שלא היתה להן שעת הכושר, כגון שעבודותיהן נעשו במחשבת פסול (כן סתמה משנתנו, וכדברי רבי שמעון בברייתא. ודרשו בגמרא (צג.). שני מיעוטים מדמה; אתה). רבי עקיבא אומר: אם היתה להן שעת הכושר – טעון כיבוס.